

Војска је данас неутрална, али не знамо чему служи, шта ће радити професионални војници у земљи која више неће ратовати, а не учествује у мировним мисијама по свету. Тако је Србија добила оловне војнике. Одлазак у армију симболисао је раздвајање од мајке, а у време Милана Обреновића укинута је народна и установљена стајаћа војска, јер "ко није за војску, није ни за девојку".

Од оне народне "радо Србин иде у војнике" не остаде ништа, многи потенцијални гуштери одахнули су када је и законом утврђено да од Нове године нема више позива у војску. Дуг отаџбини враћаће професионалци и шачица оних који то истински желе. На платном списку Министарства одбране наћи ће се око 38.000 запослених, од тога ће трећина бити цивили, а остали ће носити униформу. Овде ће место наћи око 25.000 активних војника: генерала, официра, подофицира, професионалних војника, активних резервиста, питомаца војне гимназије и академије. Процене су да ће регрута добровољаца бити око 2.000.

Остатак мушког рода у Србији неће имати успомене из војске. Неће имати испраћај под шатром, друга из рова до гроба, неће га звати гуштером ни џомбом, неће окусити војнички купус и пасуљ... Где ће онда стећи потврду да су постали мушкарци?

Јер, још од Милана Обреновића, кад је укинута народна и установљена стајаћа војска, у Срба важи да "ко није за војску, није ни за девојку". Кад те приме у војску, то значи да си здрав, да немаш фалинку... Глумац Петар Божовић недавно је завапио да ови тазе српски официри носе униформе "као феријални савез, а војска нам је слабија од ловачког друштва".

Психотерапеут Зоран Миливојевић каже да је одлазак у армију у српској прошлости

симболисао раздвајање од мајке.

"Мамин син враћао се као мушкарац спреман на женидбу. Тек тада су га породица, али и комшилук и пријатељи, схватили за озбиљно", објашњава Миливојевић.

Војник је био понос и дика, а војна лица била су изузетно поштована. Мотив за останак у војсци, ипак, ретко је био статус у друштву. Немаштина је очеве терала да своје синове шаљу у војнике, јер ту им је био загарантован стан и солидна плата. Годинама уназад ова привилегија се у српској војсци изгубила, није било новца ни да се прехране они на обуци, па су регрути неретко завршавали на мајчином ручку. Војна имовина се распродаје, па свакодневно новине пишу о хотелима који се граде на месту бивших касарни. Војску смо заменили туризмом.

"Мислим да, ипак, већина овдашњих Срба за армијом неће жалити. Јер, од оних страшних ратних деведесетих одлазак у војску праћен је негативним осећајем, родитељи су сматрали да им децу узимају зарад неких промашених циљева", сматра Миливојевић.

Професионализација српске војске од 1. јануара 2011. дефинитивно је поделила српску јавност. Неки, на челу са министром одбране Драганом Шутановцем, сматрају да је то требало одавно урадити. Друге је стид што од својевремено четврте војне силе у Европи не остаде ништа. А југословенска војска, заиста је била сила! Наоружање, механизација, војна индустрија... И данас се врло мало зна о тајним војним објектима, подземним скровиштима, непрегледним лагумима...

После посете војног подземног града у Хан Пијеску, главног заповедног места неколико стожера бивше Југославије, један немачки пуковник, члан стожера Еуфора у БиХ, био је шокиран. "То је непојмљиво, тако нешто не постоји нигде, то је цели фантастични војни подземни свет, опремљен за дужи боравак након атомског удара". Подземних објеката, наводно, највише има у Босни (12), затим у Србији (седам), Хрватској (пет), Словенији (три), Црној Гори (три) и Македонији (два).

Четрдесетак подземних објеката грађених до деведесетих година, према неким грубим проценама, коштало је око 90 милијарди долара. Само је комплекс подземног аеродрома Жељава, на граници БиХ и Хрватске, наводно коштао од пет до осам милијарди долара.

Доктор војних наука и пуковник у пензији Михајло Басара о овим подземним објектима мало зна, али је сигуран да их има доста. Главни разлози били су географски положај и планински терен. Ишло се логиком ако нас нападну са истока, лако ће проћи кроз равницу Славоније, али ће стати у планинама Босне.

"Иако сам одувек био критички настројен према ЈНА, јер је била идеолошка творевина која није могла да раздвоји појам одбране државе од одбране Броза, сматрам да је то била узорна војска! У сваком погледу је била неупоредиво боља од ове коју имамо данас. Од бриге за војника који је дошао, преко стручности, до неке моралне одговорности која је владала. Чак не желим да прихватим ни да је била велики буџетски потрошач, јер смо имали огромну војну индустрију, производњу наоружања, велики број објеката... Могла је сама себе да финансира", каже Басара.

Са овим се, међутим, не слаже Бојан Димитријевић, историчар и некадашњи помоћник министра одбране, који је напустио ово министарство због, како каже, концептуалног и личног неслагања са министром Драганом Шутановцем.

"Војска је била највећи буџетски потрошач. На њу је одлазило осам до 11, чак и 13 одсто буџетских средстава. Данас је то сведено на 2,4 одсто. У периоду од 2003. до 2008. године радило се на процесу редефинисања улоге војске, па је дошло и до смањења буџетских средстава који је држава могла да одвоји. Српска војска је данас неутрална, али не знамо чему служи. Шта ће радити професионални војници у земљи која више неће ратовати, која је војно неутрална и не учествује у мировним мисијама по свету?", пита Димитријевић.

"Ми имамо читаве генерације младих људи у Србији који не знају да баратају оружјем и не знају ништа о војсци. Резервна војска у Србији није сазивана најмање 10 година. Ми имамо велики проблем, јер немамо механизме којим би остали део мушког становништва који неће служити војску припремили за неки могући конфликт. У другим земљама постоји концепт активне резерве који подразумева сазивање резервне војске једном годишње на неколико недеља. Али, ти људи због тога не губе посао, имају дневнице и због тога што активно учествују у резерви њихов приватни живот не трпи. У Србији то није случај", каже Бојан Димитријевић.

Тако је Србија добила оловне војнике, који служе за украс и параде...

(Вести)